

(i) Printed Pages : 7

Roll No.

(ii) Questions : 8

Sub. Code :

1	1	2	9	0
---	---	---	---	---

Exam. Code :

5	0	0	4
---	---	---	---

Bachelor of Arts (FYUP) 4th Semester
(2056)

PUBLIC ADMINISTRATION (In all Mediums)

Paper : Public Financial Administration

(With Special Reference to India)

Time Allowed : 3 Hours]

[Maximum Marks : 90

Note :- (1) Attempt **five** questions in all.

(2) Question No. 1 is compulsory to attempt.

(3) Select **one** question from each unit carrying **18** marks each.

1. Attempt any **nine** of the following in **25-30** words each :

i Explain Rule of Lapse.

ii Give two advantages of zero based budgeting.

iii Two features of deficit financing.

iv Two objectives of performance budgeting.

v Write two advantages of outcome budgeting.

- vi. Explain Green Budgeting.
- vii. Explain Consolidated Fund of India.
- viii. Write two advantages of line item budget.
- ix. Two advantages of Vote on Account.
- x. Explain Appropriation bill.
- xi. Differentiate public debt and public expenditure.
- xii. Explain economy cut motion. 9×2=18

UNIT—I

2. Attempt any **two** :

- i. Significance of financial administration
- ii. Principles of budget in India
- iii. Enactment of Budget in India
- iv. Preparation of Budget in India 2×9=18

UNIT—II

- 3. Discuss the organisation and functions of Union Ministry of Finance. 18
- 4. Discuss the Centre-State financial relations in India. 18

UNIT—III

5. Discuss the objectives and types of audit. 18
6. Discuss the appointment and functions of CAGI. 18

UNIT—IV

7. Discuss the legislative control over finances in India. 18
8. Write note on any of **one** of the following :
 - i. Functions and role of Public Accounts Committee
 - ii. Composition and functions of Estimates Committee 18

(हिन्दी माध्यम)

- नोट :- (1) कुल पाँच प्रश्नों के उत्तर दें।
- (2) प्रश्न संख्या 1 का उत्तर देना अनिवार्य है।
- (3) प्रत्येक यूनिट में से 18 अंकों का एक प्रश्न चुनें।

1. निम्नलिखित में से किन्हीं नौ प्रश्नों के उत्तर 25-30 शब्दों में दें :
 - i. हड़प के नियम की व्याख्या कीजिए।
 - ii. शून्य आधारित बजट के दो लाभ बताइए।
 - iii. घाटा वित्तपोषण की दो विशेषताएं बताइए।
 - iv. प्रदर्शन बजट के दो उद्देश्य बताइए।
 - v. परिणाम आधारित बजट के दो लाभ लिखिए।

- vi. हरित बजटिंग की व्याख्या कीजिए।
- vii. भारत की संचित निधि की व्याख्या कीजिए।
- viii. मदवार बजट के दो लाभ लिखिए।
- ix. आवंटन पर मतदान के दो लाभ लिखिए।
- x. विनियोग विधेयक की व्याख्या कीजिए।
- xi. सार्वजनिक ऋण और सार्वजनिक व्यय में अंतर स्पष्ट कीजिए।
- xii. मितव्ययिता कटौती प्रस्ताव की व्याख्या कीजिए। $9 \times 2 = 18$

यूनिट-I

2. निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर दीजिए :

- i. वित्तीय प्रशासन का महत्व
- ii. भारत में बजट के सिद्धांत
- iii. भारत में बजट का अधिनियमन
- iv. भारत में बजट की तैयारी $2 \times 9 = 18$

यूनिट-II

- 3. केंद्रीय वित्त मंत्रालय के संगठन और कार्यों पर चर्चा कीजिए। 18
- 4. भारत में केंद्र-राज्य वित्तीय संबंधों पर चर्चा कीजिए। 18

ਯੂਨਿਟ-III

5. ਲੇਖਾਪਰੀਖਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। 18
6. ਲੋਕ ਲੇਖਾ ਸਮਿਤੀ (ਸੀਐੱਜੀਆਈ) ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। 18

ਯੂਨਿਟ-IV

7. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਿੱਤ 'ਤੇ ਵਿਧਾਈ ਨਿਯੰਤਰਣ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। 18
8. ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਲਿਖੋ :
 - i. ਲੋਕ ਲੇਖਾ ਸਮਿਤੀ ਦੇ ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ
 - ii. ਅਨੁਮਾਨ ਸਮਿਤੀ ਦੀ ਸੰਰਚਨਾ ਅਤੇ ਕਾਰਜ18

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

- ਨੋਟ :-**
- (1) ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰੋ।
 - (2) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 1 ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।
 - (3) ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ 18 ਅੰਕਾਂ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚੁਣੋ।
1. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ 25-30 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰੋ :
 - i. ਲੈਪਸ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
 - ii. ਜ਼ੀਰੋ ਅਧਾਰਤ ਬਜਟਿੰਗ ਦੇ ਦੋ ਫਾਇਦੇ ਦਿਓ।
 - iii. ਘਾਟੇ ਦੇ ਵਿੱਤ ਦੀਆਂ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ।

- iv. ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਬਜਟਿੰਗ ਦੇ ਦੋ ਉਦੇਸ਼।
- v. ਨਤੀਜਾ ਬਜਟਿੰਗ ਦੇ ਦੋ ਫਾਇਦੇ ਲਿਖੋ।
- vi. ਗ੍ਰੀਨ ਬਜਟਿੰਗ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- vii. ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਚਿਤ ਫੰਡ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- viii. ਲਾਈਨ ਆਈਟਮ ਬਜਟ ਦੇ ਦੋ ਫਾਇਦੇ ਲਿਖੋ।
- ix. ਵੋਟ ਆਨ ਅਕਾਊਂਟ ਦੇ ਦੋ ਫਾਇਦੇ।
- x. ਨਿਯੋਜਨ ਬਿੱਲ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- xi. ਜਨਤਕ ਕਰਜ਼ੇ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਖਰਚੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਕਰੋ।
- xii. ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਕਟੌਤੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 9×2=18

ਯੂਨਿਟ-I

2. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦਿਓ :

- i. ਵਿੱਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ
- ii. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬਜਟ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ
- iii. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬਜਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ
- iv. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬਜਟ ਦੀ ਤਿਆਰੀ। 2×9=18

ਯੂਨਿਟ-II

3. ਕੇਂਦਰੀ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਸੰਗਠਨ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18
4. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ-ਰਾਜ ਵਿੱਤੀ ਸਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-III

5. ਆਡਿਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸਮਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18
6. CAGI ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-IV

7. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਿੱਤ ਉੱਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯੰਤਰਣ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18
8. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ 'ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :
 - i. ਲੋਕ ਲੇਖਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ
 - ii. ਅਨੁਮਾਨ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਅਤੇ ਕਾਰਜ। 18